

10 Stocksätters hyreshusområde

Omfattning

Kv Vinkeln, Utsädet, Axet, Slagan, Knuten, Plogen, Lien, Harven, Välten, Boken.

Beskrivning

Bostadsbristen i Hallsberg med sin stora inflyttning av järnvägspersonal gav på 1940-talet upphov till bildandet av Hallsbergs byggnadsstiftelse som med hjälp av samarbete med HSB:s riksförbund och statliga bostadssubventioner började uppföra stora fullt moderna hyreshus med många små lägenheter på mark som köpts in från Stocksätters gård. Några hyreshus tillkom även på privat initiativ. De tidigaste husen byggdes längs Fredsgatan, med början i Vinkeln 1945 (Vinkeln 1, byggt av Nilsson & Andersson) och 1947-48 (Vinkeln 2 och 3). Från slutet av 1940-talet fram till 1960-talets mitt bebyggdes kvarteren Utsädet, Axet, Slagan och Lien.

En mycket tidstypisk stadsplan för Stocksättersområdet fastställdes 1947. Trots vissa förändringar har området kvar den karaktär av "hus i park" som var kännetecknet för den här och de allra flesta planer för bostadskvarter som tillkom i landet vid samma tid. Öppenhet och grönska skulle finnas rikligt. I den andan skapades Vinkel-parken som en avgränsning mot Thermaenius-verken. Betydelsen av Stocksättersparkens öppna sluttning får också sin förklaring här: trivseln i bostadskvarteren förutsatte god tillgång på gemensamma grönområden för invånarnas utevistelse som komplement till husens gårdar. Dessa bestod mest av mellanrum mellan parallellställda hus. I de senare tillkomna kvarteren längs Nytorgsgatan/Norrgårdsgatan har istället husen grupperats runt gårdar.

Husen t o m Slagan och delvis Lien är av samma typ: tre eller flera trapphus i en långa om tre våningar. Fasaderna var putsade - slät-, spritputs eller brädriven puts (med håligheter där putsens grova ballaststen rivits bort). De flacka sadeltaken var täckta med tvåkupigt tegel. Runt de

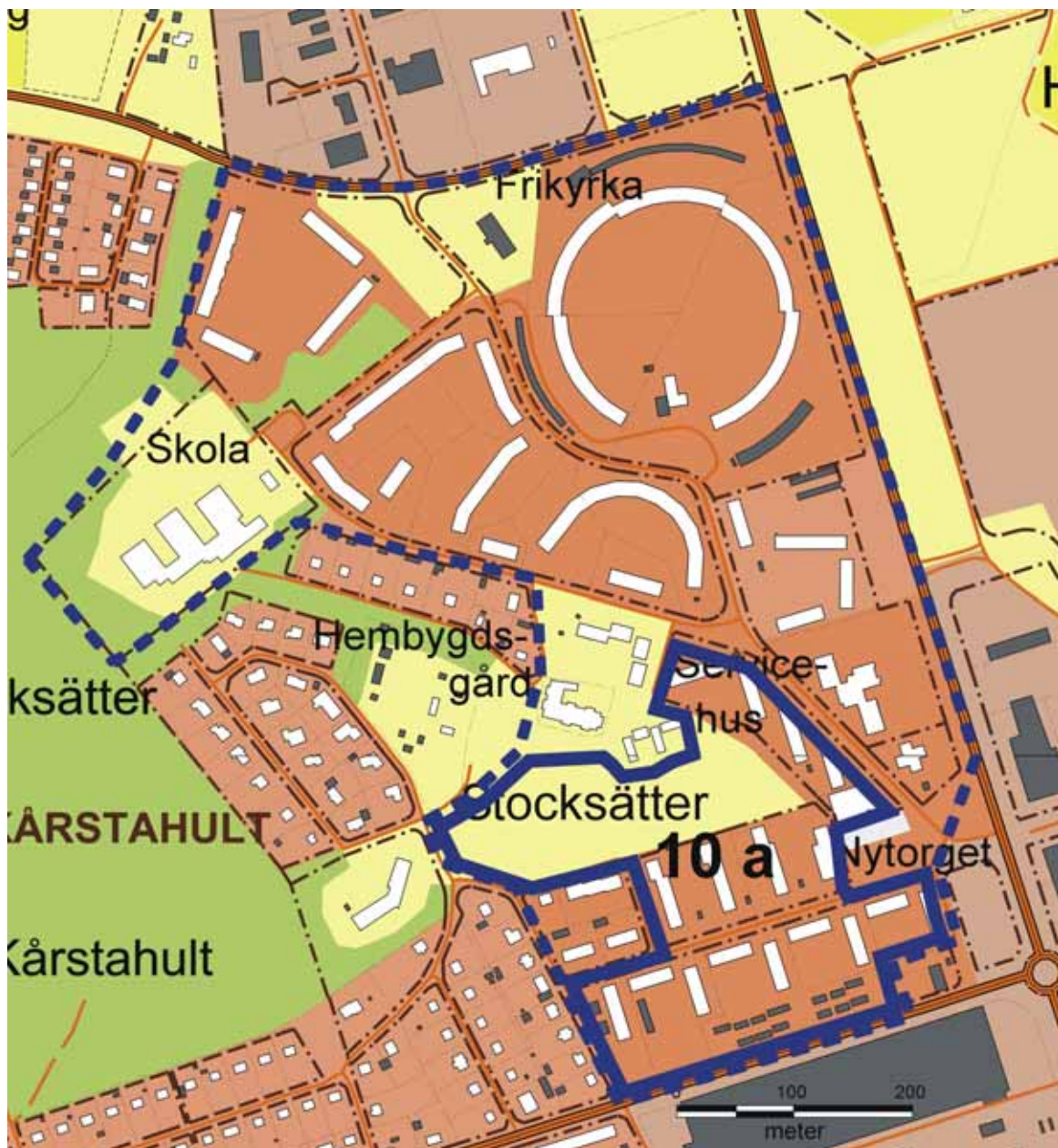

Kv Harven

ofta väl utformade portarna gjordes omfattningar av profilerad marmorsten eller av tegel. Fönstren var smäckra tvåluftsfönster, men indelningen förändrades något med tiden. Under sent 50-tal kom den stora fönsterluften med ett kompletterande smalt vädringsfönster.

I Harven och Välten, de senast tillkomna kvarteren, är husen av en annan karaktär där betongelementen dominerar. Av de tre höghusen vid Nytorget uppfördes det äldsta vid början 1960-talet och de två övriga på 1970-talet.

Ingående kulturhistoriskt värdefull miljö
10 a Vinkeln, Axet, Slagan med omgivande parker

10 Stocksätters hyreshusområde
10 a Kv Vinkeln, Axet, Slagan med omgivande parker

10 a Vinkeln, Axet, Slagan med omgivande parker

Beskrivning

Se ovan!

Bedömning

Kvarteren Vinkeln, Axet och Slagan och till miljö hörande Vinkelparken och Stocksättersparken har ett högt lokal kulturhistoriskt värde. De in-

grepp som har gjorts i Stocksättersparken har dock sänkt detta värde betydligt, då det har gjort parkens form mycket otydlig. Risken är nu uppenbar att den alltmer kommer att ses som en markresurs och tas i anspråk fler gånger. Detta skulle förstöra den ursprungliga tanken med 1940-50-talsområdena.

Liknande ingrepp har gjorts i Vinkelparken, där ungefär en tredjedel av marken har tagits i anspråk för parkering. Carportar har byggts och marken asfalterats. Detta kanske måste accepteras med tanke på att området byggdes i stort sett utan

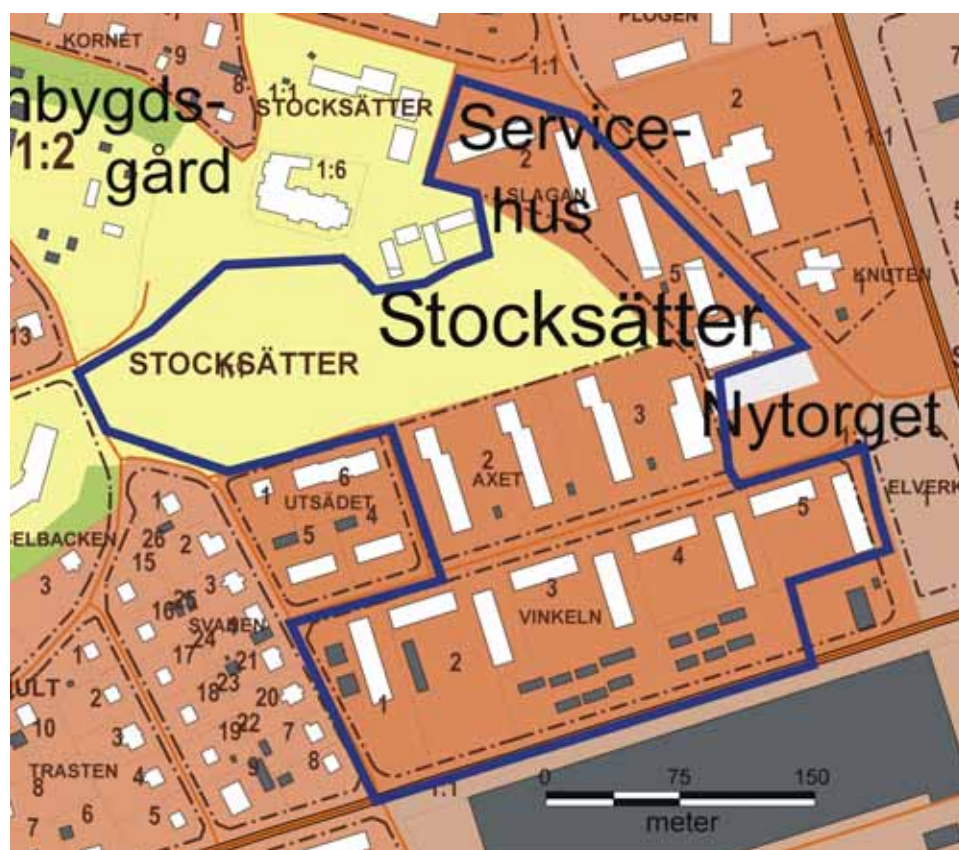

Kv Axet 3 och 2, Fredsgatan 4 och 6

bilparkeringar p g a det lilla antal privatbilar som fanns när husen byggdes. Det hade dock varit bättre med en annan markbeläggning än asfalt.

De ombyggnader av husen som har gjorts under de senaste åren är av samma art som denna typ av byggnad råkar ut för över hela Sverige: tilläggsisolering och omputsning med en alltför ljus färg, byte av fönster och balkonger, nytt

taktäckningsmaterial, förändringar av trapphus och entréer. Detta gör aldrig husen rättvisa ur arkitektonisk och antikvarisk synvinkel, så inte heller i Hallsberg. Hösten 1993 fanns dock fortfarande några exempel på hus i ursprungligt skick, t ex Vinkeln 5. Här kunde man då ännu se de vackra marmoromfattningarna runt portarna, balkongerna med sina korrugerade räcken etc.

10 a Kv Vinkeln, Axet, Slagan med omgivande parker

En av de omsorgsfullt utformade portarna i kv Axet, Fredsgatan 6

Rekommendationer

Ytterligare ingrepp i parkerna bör inte göras. Asfalten på Vinkelparkens parkering bör bytas mot mjukare och mer naturnära beläggning, eller annan mindre sten som ger ett livligare intryck för att ge en liten anknytning till parken. Något eller några hus bevaras i ursprungligt skick och underhållas med ursprungliga material och metoder. Avfärgning bör då ske med en kulör som mättad jordfärg - utan dolomitkross som ger en alltför vit ton.

Kommentar 2004

Sedan inventeringstillfället har samtliga bostadshus i området renoverats, även det ovan nämnda Vinkeln 5. Husen i kv Axet har genomgått en något varsammare renovering än de andra kvarteren. Här har exempelvis de gamla ekdörrarna renoverats till skillnad från de andra husen där opassande lättmetalldörrar satts in. I Vinkelparken tillkom vid 1990-talets slut ett flertal garagebyggnader. Den f d livsmedelsaffären vid Nytorget är tillbygd och inrymmer idag andra verksamheter.

Burspråk på södergaveln, Fredsgatan 4